

30. března 1924

Členům!

XI

Jak učit anthroposofii

Podnět, aby se člověk zabýval anthroposofií, vzchází asi nejčastěji z toho, že se mu pohled do mimolidského světa stává zdrojem neuspokojení; to ho přiměje, aby zaměřil pohled i myšlenky na svou vlastní lidskou bytost. Tuší, že záhady, které před něho staví život, se neosvětlí pohledem do soukolí vnějšího světa, nýbrž zahleděním do lidského nitra. Snaha poznat svět se mu změní ve snahu poznat sebe.

Členové, kteří chtějí být v Anthroposofické společnosti aktivní, budou muset mít toto na paměti. Na jedné straně se pak naučí pocítovat svou úlohu správným způsobem. Ale naučí se také rozpoznávat nebezpečí, která jsou s touto úlohou spojena.

Snaha o sebepoznání, je-li vedena chybným směrem, žene člověka až příliš často ke zvláštnímu druhu sobectví. Může se stát, že člověk bude sám sobě připadat příliš důležitý, a tím ztratí zájem o všechno, co se odehrává mimo jeho osobu. Každé správné úsilí totiž může zbloudit, propadne-li jednostrannosti.

Člověk nedospěje k jakémukoli pochopení světa, nehledá-li je pochopením člověka. Neboť ona prastará moudrost, že člověk je mikrokosmos, skutečný „malý svět“, se osvědčí vždycky i jako moudrost nej novější. Člověk chová ve vlastní bytosti všechny záhady a všechna tajemství „velkého světa“, makrokosmu.

Uvědomíme-li si toto náležitým způsobem, tedy každý pohled do lidského nitra obrátí naši pozornost na svět mimolidský. A sebepoznání se stane branou k poznání světa. Uvědomíme-li si to mylným způsobem, tedy se se svou snahou o sebepoznání uzavřeme do vlastní bytosti a ztratíme schopnost účasti pro svět.

K něčemu takovému nesmí vlivem anthroposofie dojít. Jinak neumlknou stížnosti, jaké můžeme zaslechnout od mnoha osob nově vstoupivších do Anthroposofické společnosti: Ach, jak sobecky smýšlejí tihle anthroposofové.

Kdo chce pěstovat sebepoznání, ten by si měl tím, co si získá při tomto sebepoznání, nejprve zbystřit pohled pro tu skutečnost, že všechno, co nachází u sebe, mu přichází vstříc i v druhé osobě člověku. Co druhý člověk prožívá, to pocítíme tehdy, jestliže jsme něco podobného prožili i sami v sobě. Pokud chybí toto vlastní prožívání, budeme míjet prožívání druhého, aniž je doopravdy uvidíme. Cítění ale může být do té míry spoutáno vlastním prožíváním, že už mu nezbyvá nic pro druhého.

Členové působící aktivně ve Společnosti budou moci působit v tomto směru blahodárně, budou-li jenom ochotni si uvědomovat nebezpečí, která tu číhají. Zabrání pak tomu, aby se sebepoznání zvrhalo v sebelásku. Propůjčí místo toho své působnosti onen odstín, jenž převádí sebepoznání v lásku k lidem. A kdo v sobě rozvíjí zájem o druhého člověka, tomu se také nebude nedostávat zájmu o svět všeobecně.

Přátelům, kteří mne žádali o nějakou průpovídku jako upomínku k té nebo oné příležitosti, jsem často dával tuto:

Chceš-li poznat vlastní bytost,
rozhlížeš se po světě na všechny strany.
Chceš-li vpravdě pochopit svět,
zahleď se do hlubin vlastní duše.

V orientaci, kterou poskytují tyto verše, měl by se pohybovat každý přednes anthroposofických poznatků. Tím se zamezí, aby se pojednáváním o lidském nitru příliš silně rozdmýchávala snaha zapřádat se egoisticky do vlastní bytosti.

Působí opravdu odpudivě, když si někdo nově vstupující může na anthroposofech povšimnout jenom toho, jak se chtějí zabývat pouze sami sebou. Je možné pozorovat, jak lidé, kteří byli nějakou dobu členy Anthroposofické společnosti, naříkají při každé příležitosti, že jim život neponechává vůbec čas, aby se pořádně zahloubali do anthroposofie. Obzvláště často se s tím setkáváme u takových lidí, kteří si našli pole pro svou činnost přímo v rámci anthroposofického hnutí. Práce jim snadno přerůstá přes hlavu, protože si myslí, že právě ona je zdržuje od meditace, od četby anthroposofických spisů a tak dále. Ale láska k anthroposofickému poznání nesmí rušit radostnou oddanost nezbytnostem života. Děje-li se to, pak člověk, když se bude zabývat anthroposofií, nebude ani schopen vnuknout tomuto úsilí potřebnou vřelost; zvrhne se mu v chladné sobectví.

Bude proto úkolem pro členy, kteří chtějí být ve Společnosti aktivní, aby se silně prostoupili *tímto* poznatkem. Pak najdou pro svou působnost zabarvení, které zapudí ona nebezpečí, jež by se mohla snadno dostavit.

GA 260a